

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

6. Solutio aliquorum casuum huc pertinentium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Cap. VII. De Deobligatione à Iuramento. 133

17. n. 1. citans Val. Reginald. Sā, aliōsque, & nos
pā, cūm de commutatione voti: quia tunc redditur
Deo, quod æquē illi gratum est, ipsūque opus æqualis,
vel melioris bonitatis fatis causa sufficiens est commu-
tandi in minus nullo modo potest, quia ad hoc requiri-
tur potestas jurisdictionis, ut mox n. 1. dicam, & infra
de commutatione voti.

Dicit (iuramentum soli Deo præstitum) nam non ita
iuramentis homini principaliter factis, quia non æquē
iuramenti homini bonum æquale, vel melius: nam pro-
prium est eadem specifiā forma, quā res promittitur, est
iuramentum implendum à jurante. Sed de hac re iterum
dicetur, cūm de voto recurret sermo cap. 16. §. 5. à num. 5.
cap. 17. ubi consilium quoddam affectum de iuramento
homini minus principaliter factis, sive acceptato, sive
non acceptato.

Quæ Iuramenta.

6. Omnia ea, quæ possunt à Superiore habente pote-
statem relaxari, multo magis possunt ab eodem commu-
tari: vide quæ dixi §. præcedenti, n. 2. solum igitur hīc
querendum est, an iuramenta penalia, & conditiona-
lia possint commutari ab Episcopo, vel privilegiatis,
citanti sunt de materia Summo Pontifici reservata: sed
quia nos sup. §. 3. n. 7. probabile putamus, illa quæque
iuramenta per se stantia non esse reservata, ideo multo
magis reservata non erunt, quando sunt conditionalia,
vel penalia; quare poterunt à prædictis commutari.

Ob quas causas.

7. Ut superior possit iuramenta homini præstita com-
mutare, suffiunt eadem causæ, quæ suffiunt ad dispen-
sationem, §. præcedente: & illæ, illisque sub conditionibus
requiruntur hīc, quæ ibi. Ut autem commutentur hæc
iuramenta soli Deo facta, quæ votis, ut sæpe dictum est,
æquivalent, cuius ponderis causæ requirantur, hīc superest
brevis explicandum.

8. Præmitto autem primò, licet posse ab habente po-
tatem commutari iuramentum, non solum in bonum
magis, vel æquale sed etiam (licet existente causa, ut mox
n. 1. dicam) in minus, atque hoc regulariter esse licitum,
quoties habet quis potestatem commutandi vota, vel
iuramenta: ita Arag. 2. 2. q. 88. art. 12. citans Cordub. in
Summa de casib. 159. & 190. Tol. Sā, Less. Sayrus, alique
apud Sanch. mox citand. n. 1. Ratio est, quia alioquin illa
potestas frustratoria esset, nam, ut commutetur vo-
tum, vel iuramentum in bonum majus, sufficit probabili-
ter propria auctoritas, ut modò diximus n. 7. quare, si fa-
cultas commutandi aliquid tribuētur in minus. Adde
aliqua iura apud eundem Arag. adde & ipsam praxim.

9. Scio Sanchez lib. 4. in Dec. c. 50. n. 4. & alios om-
nino velle, ut commutatio etiam ab habente potestatem
semper debeat expediri, vel in æquale, vel in quasi æqua-
le: quia commutatio ex D. Thoma in 4. dist. 38. q. 1. art. 4.
quæst. ult. in corpore, est veluti contractus inter commu-
tationem nomine Dei, & votum: at contractus permuta-
tionis debet æqualitatem habere. Sed fortasse Sanch.
intelligit non posse ita in minus, ut moraliter æqualeat
dispensationi: non enim esset licita commutatio, si jeju-
nium, v. g. commutaretur in unum Ave: fateor enim de-
bere adesse aliquam proportionem inter rem juratam, &
materiam suppositam, ne scilicet commutatio in dispen-
sationem, quæ majorem requirit potestatem, transeat: id
quod videtur Sanchez notasse per illud (quasi) Ad ratio-
nem ex Divo Thoma patet responsio, quia in mero con-
tractu permutationis non intercedit potestas jurisdictio-
nis, ut intercedit in casu nostro, nam propterea aliquid
plene est casui nostro concedendum.

10. Præmitto secundò, ut fiat licet & validè commu-
tatio in majus, nullam requiri causam: & in æquale satis
levem, cūm ipsa bonitas operis causa sit sufficiens: ita
Car. Pal. tom. 3. d. 2. de voto, p. 15. n. 7. & 8, at ut fiat in
Pars I.

minus requiri causam, ita, ut nec licet, nec validè sine
causa expediat: ita Sanch. lib. 4. in Dec. c. 19. n. 4. Ratio
est, quia tunc admiscetur aliqua dispensatio, ad quam
semper requiritur causam supra diximus.

11. Dictum est num. 8. (ab habente potestatem) quia
nullus potest sibi ipsi in minus commutare suum votum
Deo præstitum. Ratio est eruenda ex dictis, nam ad
hanc intermiscetur aliqua dispensatio, quo non potest
oriri, nisi ab habente jurisdictionem: at nemo ex se ipso
habet in se jurisdictionem, quæ requirit superioritatem
in aliam, &c.

12. His positis, causæ ad commutandum ad tres re-
ducuntur. Primò, si res promissa sit reddita illicita, vel
inutilis. Secundò, si ex parte voventis, seu jurantis reddi-
ta sit difficilis, seu incommoda, ut si supervenerit infir-
mitas, vel imbecillitas, &c. Tertiò, si magis bono com-
muni expedit, ut non impleatur tale votum, seu iuramen-
tum. Alia huc pertinentia dicemus, cūm de commutatio-
ne voti eadem enim est vti, & huius iuramenti ratio, ut
nimis sæpe dictum est.

§. V. De materia subrogata iuramento.

1. **Q**ui non observat id, in quod suum iuramentum
commutatum legitime fuit, estne perjurus? Res-
pondeo, non fore perjurum, quia rem subrogatam nec
juravit, nec, ut suppono, illam sub novo iuramento ac-
ceptavit: ita Less. lib. 2. c. 42. n. 57. Trull. lib. 2. in Dec. d. 33.
n. 7. Bon. tom. 2. dist. 4. de jur. q. 1. p. 17. n. 13. citans Suar. &
Sanchez.

Tenebitur ergo solum ex pacto, quoad rem illam loco
materiæ juratæ præstandam consensu. Unde si res subro-
gata gravis erit, graviter contra factum peccabit: Quod
si levis, etiam si loco, gravis rei juratæ supposita fuerit,
puto probabile esse leviter peccatum. Id quod mihi
persuadet paritas sumpta à penitentia Sacramentali,
quæ si levis sit, licet pro peccatis gravibus imposita, non
obligat ex probabilis opinione, in nostro opus de Confess.
lib. c. 1. §. 2. n. 5. nisi leviter.

2. Illud adverte: ab emittente materiam subrogatam
voto, peccati contra votum: quia ex eo, quod quia accep-
tat materiam subrogatam in Voti commutationem,
censetur promittere Deo illam servare; atque adeo con-
sentit transferri vinculum Religionis, quod erat in mate-
ria voti, in materiam subrogatam, vide infra, c. 16. §. 6.
n. 2. ubi citatur Sanchez: in quod in casu iuramenti, ut
iuramentum est, non ita se habet; quia non statim ac-
promitto aliquid facere, id sub iuramento censetur pro-
mittere. Ita Less. loc. cit.

Alia spectantia ad materiam subrogatam, dicuntur
infra, cap. 16. §. 4. n. 35. & §. 7.

§. IV. Solutio aliquorum casuum huc pertinentium.

1. **E**x dictis operæ pretium erit, sequentes solutiones
præcticas deducet. Petrus vovit, & juravit paupe-
rem puellam, nullam determinando, se ducturum. Fran-
ciscus vovit idem, sed sine iuramento. Antonius juravit
idem, aut taxat, sed sine voto, & nulla adhuc acceptatio
ab aliqua certa puella facta est. Qui potest hæc dispen-
sare, vel commutare? Dico tum Episcopum in utroque
foro, tum in foro interno te privilegiatum, seu Confessa-
rium delegatum posse, cum causa, ut semper supponi-
mus, dispensare, vel certè commutare juxta privilegium,
quo gaudes. Ratio est eruenda ex probabiliter dictis §. 3.
n. 2. quia hæc sive Vota, sive iuramenta, solum continent
vinculum Religionis.

2. Rursus, Petrus juravit Bertæ puellæ matrimo-
nium, quæ nondum acceptavit. Franciscus idem jura-
vit eidem, quæ jam acceptavit. Antonius vovit, & jura-
vit idem eidem acceptanti. Martinus vovit, & juravit
idem & eidem non acceptanti; quoniam dispensabit, vel
commutabit: Dico Episcopum, & te privilegiatum dis-
pensare, vel juxta tua privilegia commutare posse primo,
M

& quarto, id est, Petro, & Martino; quia cum non sunt iuramenta vera acceptata, solum continent vinculum Religionis, ad quod Episcoporum, & privilegiorum potestas extenditur.

Aliis vero duobus, secundo, & tertio, id est, Francisco, & Antonio, dico neminem posse. Ratio est, quia hæc sunt vota, vel iuramenta emissa principaliter, ut supponimus, in commodum tertij acceptantis; ad quæ nec Episcopi, nec Delegati potestas, quæ est ad ea, quæ in solum Dei obsequium præstantur, extenditur: eo ipso enim, quo sunt acceptata, nec intervenit injuria ex parte recipientis; involunt vinculum iustitiæ, quod solvere nulla auctoritas valet, nisi ob bonum publicum, &c.

3. Denique Petrus propter amorem Dei vovit, iuravitque puellam inopem indeterminatè ducituram (supponamus hoc votum esse validum; de quo tamen dicam infra, c. 15, §. 3, n. 4.) mox determinatè Berta id manifestavit, quæ acceptavit promissionem. Antonius pari modo vovit, iuravitque elemosynam alicui pauperi, seu Ecclesiæ, nullam signando, erogaturum; mox determinatum pauperem, seu Ecclesiam acceptantem elegit; queritur, an Petrus possit aliam puellam inopem ducere, & Antonius alteri pauperi ab electo eam stipem largiri? Rursus, qui dispensare in his, vel commutare valeat?

Dico, posse Petrum, quantum est ex vi iuramenti, vel voti, aliam ducere; & Antonium alteri stipem erogare: ita Sanch. lib. 4. in Dec. c. 41, n. 14. Castro tom. 3. in de voto, disp. 1. c. 16, num. 7. Ratio est, quia cum hæc promissiones non nisi Deo directæ sint, non possunt prædicta Berta, & Ecclesiæ dici legitimè acceptare; acceptat enim legitimè aliquis id, quod illi promittitur: nunc verò nihil ipsis promissum fuit: ergo si acceptant, illegitimè, & nulliter acceptant. Hic ergo casus est longè diversus, ab eo, quem posuimus modò §. 3. n. 2. in quo votum, vel iuramentum emissum supponitur solum in hominis commodum, atque hunc legitimè acceptasse propter eandem rationem, in utroque foro poterunt dicta iuramenta ab Episcopo, vel in foro conscientiæ à privilegiato dispensari, seu commutari, perinde ac cætera solum retinentia vinculum Religionis, de quibus dictum est supra. Si iuramentum, vel votum sit principaliter in obsequium Dei, sed minus principaliter in commodum hominis, etiam determinati, sique acceptaverit, dicam cap. 17. de Voto, §. 2.

4. Dixi (quantum est ex vi iuramenti, vel voti) nam si Petrus sponsalia cum dicta Berta iniisset, requirerentur causæ à Doctoribus apud Sanch. 4. de matr. lib. 1. c. 55, explicatæ, ad ea dissolvenda, aliâque ducendam. Pari modo, si Antonius, quando elegit dictum illum pauperem, vel Ecclesiâ, se principaliter in commodum ipsorum nova iura promissione illis acceptantibus obligasset: essemus in alio casu, in quo est legitima jam acceptatio, ubi dispensare, ut sæpe docuimus, nullus potest. Nam si principaliter fuisset in obsequium Dei, & minus principaliter in ipsorum utilitatem, jam promissi me dicturum, cum de Voto, cap. 17. §. 2.

CAPUT VIII.

De Adjuratione Juramento affini.

§. I. De Adjuratione in universum.

1. SI quis ita obtestetur: Hoc præsta per amorem, quem Deo, Sanctis, tuo Patri geris: Per vitam tuam, per vitam Patris tui hoc age. Item si sic te quis terreat aliquid imperando: In virtute Dei, vel Sanctorum, in nomine Regis, id gere, dicitur te adjurare. Adjuratio igitur non est iuramentum, nec deprecatio: Sic Suar. Sanch. Castr. l. mox cit. alique, sed imprecatio, seu jussio per aliquam rem dantem moraliter, hoc est, in conceptu hominum ipsi imprecationi, seu jussioni vim. Et quidem si per Deum, vel per ea, quæ ad Deum pertinent, exhibetur, est actus Religionis Latræ; si per Virginem, Hyperdulæ; si per San-

ctos, Dulæ; si per homines, est actus politæ, humanæ, quæ imprecationis.

2. Hinc fides primò, omnes creaturas adjurari posse; omnes, inquam, quæ jussionem, imprecationemque percipiunt, quales sunt Rationales: Irrationalia tamen, improprie; quatenus Deo obedientiam physicè præstant, adjurantur: Ut si monti dicatur à Sancto viro: In nomine Christi, transfer te in alium locum; quo pacto verè Deus adjuratur, ut scilicet in te assistat.

3. Vides secundo, adjuratum ex vi solius adjurationis nequaquam obligari ad rem præstam: Iam quia adjuratio est tantum inducta ad inducendam majorem quandam reverentiam, vel timorem ipsi personæ adjurate, non verò ad inducendam obligationem, qualem inducit commemoratio juramenti facti, vel obedientiæ votum, præceptumve. Ne autem temerè contra virtutem Religionis execratur adjuratio, requirit eisdem proportionaliter eomites, quos Juramentum: nempe Veritatem, Justitiam, Judicium.

Veritas.

4. Hæc consistit in eo, quòd non fiat adjuratio per falsos Deos, v.g. per Saturnum, per Jovem, &c. vel per eum, cui non debetur reverentia, v.g. per Luciferum, per demones, &c. quibus modis peccatum esse mortale non est: Jobian.

Consistit etiam in eo, quòd non intermiscatur ali- quod in adjuratione mendacium; ut si quis occultus dives elemosynam petat, ut pauper, propter amorem Dei: At peccatne mortaliter? Respondeo, si hic peccet contra justitiam, si non item, de qua re alibi, certe non peccat, nisi venialiter contra Religionem: ita Sanch. lib. 2. in dec. c. 42, n. 5. citans rectè Suarium, quia inducere alium ad præstandum bonum, etiam cum fictione, & mendacio levi, ut hic supponitur, non est gravis Dei irreverentia. Neque enim juncassumitur Deus ad iniquitatem patranda, ut contendit Cast. l. 3. tr. 14. disp. 4. de adjur. p. 1. n. 5. immeritò, citans Suarium: assumitur enim ob bonum actum faciendum ex parte dantis elemosynam, licet, quia ex parte recipientis is actus bonus non fit, aliqua committatur, nempe venialis irreverentia. Non esse autem mendacium leve estis miraculis ad fidem allicere, suo loco docebitur.

Justitia.

5. Hæc consistit in eo, ut non petatur, nisi res justa, & honesta. Ita Sanch. Castro Pal. l. c. alique. Quare si quis per Deum, vel Sanctos, etiam sistendo in illis, adjuret quempiam ad committendum peccatum mortale, præter ipsum mortale in propria materia, mortaliter peccat contra Religionem; si ad committendum veniale, venialiter: Quia ibi gravis, hic levis est irreverentia: At si per hominem, v.g. per vitam Patris, amici consanguinei, adjuret quis ad patranda sive mortale, sive veniale peccatum, non addit aliud peccatum præter peccatum, quod petit, quia ex hac adjuratione non transfertur culpa gravæ petitionis in aliam speciem.

Indicium.

6. Hoc in eo consistit, ut adhibeatur modus discretus, & prudens. Ita Suar. lib. 4. de Jur. qui est de Adjuratione, cap. 4. n. 5. §. 11. quare non decet passim, & sine occasione per Dei, & Sanctorum nomen aliquem adjurare: esset enim culpa, sed certè venialis, sicut est juramentum verum, quod sine consideratione in vanam emittitur. Rursus, ne adjuretur Deus, & Sancti imperativè, nec demon deprecativè, quæ ut patet, essent mortalia peccata: nec homo subditus, imperativè, quod esset mortale, si injustitia, quæ ipsi fieret sic imperando, esset ge- vis: venialis, si modica. Irrationalia, sive imperativè, sive deprecativè, eo modo propriè, ac si intelligeret, adjurare, vanum certè est, & consequenter veniale: potest tamen aliquando mortale, & superstitiosum esse, si fiet